ՓՈՒՆՋ

ԹԻՒ 1153 — ՇԱԲԱԹ — 1877 ՓԵՏՐՎԱՐ 19

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարիլն ծանուցինք անցեալ շաբաթ օր։ Ի վերջոյ իմացանք, թէ Նորին Սրբազնութիւնը հրաժարագիր մատուցեր է նաև Բ. Դրան։ Սակայն հարկադրեր է ետ առնուլ հրաժարականը՝ չնորհիւ մեծ Եպարքոս բարձրապատիւ Էմհէմ փաշայի, որ՝ լսելով թէ գաւառական ինչ ինչ կարևորագոյն խնդրոց երկար ժամանակէ հետէ ծնծուած բայց անլոյծ մնացած ըլլալն է հրաժարման բուն պատճառը, անմիջապէս հրամայեր է որ պէտք եղած գործադրութիւններն ըլլան։ Հրամայեր է որ վերստին դումարի Բ. Դուռը յառաջագոյն կարգեալ յանձնաժողովին, որոյ պաշտօնն էր գաւառական հարստահարութեանց և մասնաւորապէս հողային խնդրոյն քննութիւնը։ Հրամայեր է որ այս յանձնաժողովոյ տեղեկագիրն շուտով առնուի և պէտք եղած տնօրինութիւնն ըլլայ ըստ առաջարկութեան նոյն տեղեկագրոյն։ Հրամայեր է, որ գաւառաց մէջ տեղ տեղ գտնուած, և նոցա անկումն մինչև ցարդ անկարելի եղած, սակայն իրենց գործերովն ժողովրդեան վնասակար եղող մէկ երկու համբաւաւոր միւտիր ու գայմագամ անմիջապէս պաշտօնէ ձգուին։

Այսպիսի հրամաններէ զատ, Նորին բարձրութիւնը միանգամայն խստիւ պատուիրեր է որոց անկ է, որ Պատրիարքարանէն Բ. Դրան մատուցեալ և մատուցանելի դրերը այսուհետև անյապաղ նկատողութեան առնուին, և ճշդիւ գործադրուին։

Բարձրապատիւ Էմհէմ փաշայի այս հրամաններն՝ ո՛չ միայն Ս. Պատրիարք Հօր, այլ և ընդհանուր ազգիս գոհութեան ու ուրախութեան պատճառ կըլլան։ Պարտիմք ազգովին մաղթել, որ Նորին բարձրութիւնն անեսսան յարատև է եպարքոսական բարձր պաշտօնին վրայ, և կարող ըլլայ գործադրել տալ իւր աշխարհաշէն հրամաններն ու դիտաւորութիւնները։

—

Մայրաքաղաքս գտնուող մշեցի ազգայիններէ լսուած է, թէ այս օրերս նոյն իսկ Մշոյ մէջ հայ քահանայի մը դիրկը շուն մը դրուեր և եկեղեցւոյ սեղանը հանուեր է։ Սակայն յայտնի չէ թէ ո՛չ է ընողն, ի՛նչպէս է ըրեր, և տեղական կառավարութեան կողմանէ պատժական ի՛նչ միջոց ձեռք առնուեր է,

Այսպիսի դէպք մը՝ որ ո՛չ նուազ ծանրը և դայթակղական է, հարկաւ ի պաշտօնէ ծանուցուած է Պատրիարքարանի, և որոշուած է՝ մանրամասն ծանօթութիւններ ստանալէն յետոյ՝ հաղորդել Բ. Դրան։

—

Քաղաքական ժողովն երէկ նիստ ըրաւ։ Լսեցինք, թէ այս նստին մէջ վերջապէս որոշուեր է, Ղալաթիոյ նորակառոյց վարժարանէն 6 սենեակ առնուլը Գումգափուի Պատրիարքարանէն հոն փոխադրել դիւանն, և այսուհետև ոչ միայն Քաղաքական ու Կրօնական ժողովներն, այլ նաև ամեն խորհուրդ ու Հոգաբարձութիւն հոն գումարել, ինչպէս նաև դատաստանական խորհուրդը։ Սենեակներուն մէկն ալ պատրիարքական գեր. փոխանորդ Հօր պիտի յատկանայ, և միայն նշանտութեան օրը Պատրիարքարան պիտի գտնուի։

Ս. Պատրիարք Հայրը ներկայ չէր այս նստին. բայց դրով ծանուցեր է, թէ իւր կարծիքն է՝ այս տեղափոխութիւնը չընել, և ի նախնեաց մնացած Գումգափուի Պատրիարքարանը պահել։

Երբ ներկայ Քաղաքական ժողովոյ օրով ալ այս տեղափոխութեան խնդիրն յուզուիլ սկսաւ, միևնոյն կարծիքն յայտնեցինք մեք ալ, ցուցնելով Ֆէնէրի յունական Պատրիարքարանը, որ ի սկզբանէ անտի միևնոյն տեղն է. նշանակելով նաև Գումգափու երթևեկելու համար երկաթուղւոյ և թրամվայի տուած դիւրութիւնը։

Տ. Խրիմեան Ս. Հօր պատրիարքութեան ժամանակ ալ այս տեղափոխութիւնն, ու հետևաբար քանի մը հազար ղրուշներ ծախք եղան, բայց ի վերջոյ տեսնուելով Ղալաթիոյ անյարմարութիւնը։ դարձան Գումգափուի Պատրիարքարանը։

Ղալաթիոյ նորակառոյց վարժարանը՝ որ այժմ բացուած է, և երկու սեռէ հարիւրաւոր ուսանողք յաճախել սկսած են, կրնա՞յ միանգամայն Պատրիարքարան ըլլալ, և թոյլ տրուիլ որ մինչև իսկ դատաստանական խորհուրդն ալ հոն գումարի, և ամուսնական խնդրոց համար սովորական դռռում դռշումները լսուին։ Վերջապէս միևնոյն վարժարանին մէջ, թէ՛ խորհրդարան և թէ՛ միանգամայն յիշեալ դատարանն ունենալ՝ միթէ կ՚յարմարի՞։

—

Քաղաքական ժողովն ուրիշ տնօրինութիւն մ՚ալ ըրեր է երէկ։ Որոշեր է գրել Ղալաթիոյ կալուածոց Հոգաբարձութեան ու Թաղ. խորհրդոյն, թէ ինչպէս ի սկզբան իւր պաշտօնավարութեան, վարչական ուրիշ ճիւղերու համար նոր ընտրութիւններ ըրած է, նոյնպէս Ղալաթիոյ համար որոշած ըլլալով՝ կհրավիրէ զիրենք որ հաշիւներն տալով դադարին պաշտօնավարութենէ։

Կսեմք, թէ Քաղաքական ժողովն յիշեալ որոշման հետ, միանգամայն Ղալաթիոյ կալուածոց Հոգաբարձութեան և Թաղական խորհրդոյ համար ուրիշներն ընտրեր է։

Զանազան տեղեկութիւններ կհաղորդէ մեզ՝ Կարինէն փետր. 3 թուով գրուած հետևեալ նամակը։

1. – Բասենէն եկող ուղևորներէ կլսեմք, թէ անցեալ դեկտ. 1 ի սկիզբները Բասենոյ ճռասսոն դիւղի երևելիներէն (պապական) միոյն տուն գողեր մտնելով գորդ, կապերտ, պղնձեղէն և այլ կարասիք ամփոփելէն յետոյ, ուր ուրեմն սոցա ստնատրոփէն և այլ շարժուածներէն կղարթնուն տնեցիք և զիրենք յաւաղակաց պաշարեալ կգտնեն. գողք այս մէջոցին աքսայի հարուածովք սենեկի մը դուռը կբանան, ուր պառկած է եղեր տան երիցագոյնը. մահու սպառնալեօք վրան կվազեն՝ ստիպելով որ իւր գանձուն և ոսկւոյն ո՛ւր ըլլալն ըսէ. այն ինչ տանտէրն հազիւ քանի մը խօսք արտասանած էր՝ գողերը ձեռքերնուն ճրագը կմարեն, վրան կիյնան, և ամօրձիքն ճնշելով կսպաննեն զնա, և ամփոփուած գողոնները կառնուն կանհետանան։ Կըսուի, թէ սոյն դժբաղդ անձին սպանման գլխաւոր պատճառն՝ աւաղակաց ծանօթութիւն տալն է եղեր։ Գոհութեամբ կլսեմք, թէ Բասենոյ արդարասէր տեղակալն անաչառ հետաքննութեամբ յաղողած է՝ ձերբակալել ոճրագործն ու բանտարկել։

2. – Կիմանամք, թէ Բասենոյ առաջնորդ Տիմոթէոս վարդապետ յունվար 1 ին յայց եղած է թեմական գիւղերը, զորոս բարձի թողի ըրած էր երկու տարիի չափ ժամանակէ հետէ։ Կկարծուի, թէ Տիմոթէոս վարդապետ այս այցելութեան մէջ դիտաւմ մ՚ունի. երանի՛ թէ ժողովրդեան օգտակար ըլլար։

3. – Անցեալ շաբթու Արապկիրի ճանապարհաւ տեղս ժամանեց մեծին Բրիտանիոյ արքունական ասպետներէն Պ. Ֆրէտէրիք Պարնապի ասպետն, և արժանավայել յարգանօք ընդունուեցաւ տեղական կառավարութենէն։ Վսեմ. կուսակալն իւր մօտ հիւրընկալած է զինքը։ Սա բրիտանական կառավարութենէն յատուկ պաշտօն ստանձնած է, և Բ. Դրնէն հրովարտակ ունի եղեր՝ Հայաստանի գաւառները շրջադայելու համար։ Կսեմք, թէ Կ. Պոլսոյ մեր ամեն. Ս. Պատրիարքէն ևս յանձնարարական գիր առած է եղեր՝ ուղղեալ առ վիճակաւոր առաջնորդս գաւառաց, որով կը հրամայէ Նորին բարձր սրբազնութիւնը թէ «սոյն ազնուական ասպետն տեղդ հասած ժամանակ ամենայն սիրով ընդունիք զինքն, և մարդասիրաբար հիւրընկալէք ի պատիւ Ազգիս»։

Ազնուաշուք ասպետին՝ ինչպէս տեղւոյս միւս ազգաց հոգևոր գլուխները,

նոյնպէս մեր դեր. Ս. առաջնորդ Հայրն այցելութեան գացին՝ ազգային երևելեաց ոմանց ընկերակցութեամբ։ Սիրալիր մեծարանօք ընդուներ, և կէս ժամու չափ տեսակցելէն յետոյ խոստացեր է փոխադարձ այցելութեամբ ազգային յարկերն ևս պատիւ ու աչքէ անցուցնել։ Հետևեալ օրը փետր. 1, ըստ ժամադրութեան իւրում, ժամը 7 ին ատենները, այցելութեան եկաւ յազգային առաջնորդարան, ուր կսպասէին թէ՛ դեր. Ս. Առաջնորդն և թէ՛ ազգային պաշտօնաւոր անձինք. ուրկէ փութաց իջնալ նախ արական սեռի վարժարանն, ուր երգեցիկ ուսանողք սրահն եկած կերգէին. ուսանողաց կողմանէ հայ և գաղղիերէն օրհնաբան ատենախօսութիւնք եղան։ Յետ այսորիկ, եկեղեցի իջաւ, գլխարկն հանեց և սեղանին առջև երեսը տեառնադրելով դուրս ելաւ երթալ օրիորդաց վարժարանն. աստանօր ևս երգեցին աշակերտուհիք և հայերէն ուղերձ մը կարդացուեցաւ։ Ասպետը մեկնեցաւ, շնորհակալութիւն յայտնելով եղած սիրալիր ընդունելութեան, և վարժարանաց բարեկարգութեան համար. և յատկապէս գովեր է հայոց մարդասիրութիւնը, օտարասիրութիւնը, և ներկայ ժամանակիս ընդունակ ձիրքերը։

Պ. Ֆրէտէրիք Պարնապի աղնուաշուք ասպետն՝ բարձրահասակ, հսկայատիպ, սևակն և քաղցրադէմ անձ մ՝է, 35 տարեկան։

4. – Նորընտիր պատուարժան Թագաւորական Խորհուրդն ներկայ յունվար 1էն որոշած լինելով՝ բոլոր ազգային պաշտօնէից թոշակներն 100ին 20 զեղչել, Քաղաքական ժողովոյ հաճութիւնն ստանալէն յետոյ, նոյն որոշումը կծանուցանէ դպրոցի վարժապետաց և այլ ազգային պաշտօնէից, առարկելով թէ ազգային սնտուկն պարտուց տակ է։ Այս որոշման վրայ, մայր վարժարանի դասատուաց ոմանք սրտմտեր հրաժարեր են. կըսուի թէ օրիորդաց դպրոցի տեսուչն ու վարժուհիք ալ դպրոցը փակել մտաբերեր են. իսկ վարժապետաց ոմանք ալ՝ դարձել ո՛չ կարել և մուրանալ ամաչելնուն՝ յակամայից ընդուներ են զեղչման որոշումն։

5. – Արապկիրէն պատուարժան բարեկամիս միոյն եկած նամակէն կտեղեկանամք, թէ ներկայ տարւոյս սկիզբէն Արապկիր շաբաթական ձեռագիր Հանդէս մը հրատարակիլ սկսած է, իբրև բագրութեամբ Ս. Նշան դպրոցի տնօրէն Մաթիկեան մեծ. Յովհաննէս էֆէնտիի։ Ի վերջոյ, նոյն ձեռագիր թերթն ձեռք բերել յաջողեցանք. նիւթը ազգային է, և կպարունակէ տեղական լուրեր ալ. շարադրութիւնը՝ կոկիկ, ամփոփութիւնն՝ իմաստալից։ Տարեգինն է միայն $^1/_2$ արծաթ մէճիտ։

Շաբաթէ մ՝իվեր, տեղւոյս օդերը խառնակ, մրրկայոյզ և բքաբեր են։

• • • Խմբագիր

Կը խնդրեմ Ձերդ ազգասիրութենէն որ հետևեալ նամակս պատուական լրագրոյդ մէկ անկիւնը գետեղել բարեհաճիք, որուն համար կանխաւ շնորհակալիքս կը յայտնեմ։

Ուրախութեամբ կիմանամ այս անգամ որ, Տանն Աղթամարայ ամենապատիւ Խաչատուր կաթողիկոս իւր յատուկ կոնդակաւը Պալատու Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ քահանայ և Ազգային Կրօն. ժողովոյ անդամ բարեկրօն Տ. Միքայէլ Գ. Վարժապետեան հօր արտօնութիւն տուած է իւր կուրծքը Խաչ կախելու ի վարձատրութիւն իւր բարի վարուցը և արժանաւորութեանը։

Յիրաւի յիշեալ սրբակրօն քահանան իւր քահանայագործութենէն ի վեր անբասիր և գովելի վարուքը և իւր սուրբ ևնուիրական պաշտօնը անթերի կատարելուն սիրելի եղած է բաղմաց, և ժողովրդոցը ամենայն կերպով հովութիւն և պաշտպանութիւն ընելով, մինչև ցարդ իւր վրայ գանգատանաց տեղի տուած չէ, որ արդարև նորա համար մեծ փառք և պատիւ կը համարուի, ինչպէս այս մասին շատ մը եկեղեցականներուն ունեցած վարքը և բարի ընթացքը։

Յիշեալ քահանային համար Խաչ կախելու սոյն բարձր արտօնութիւնը որ ըստ խնդրանաց բաղմաց և ըստ վկայութեան դեր. Ս. Հարց ոմանց կատարուած է, անշուշտ իւր ժողովրդոցը և բարեկամացը աւելի համակրութիւնը և սէրը պիտի վայելէ, որուն համար շնորհաւորելով Նորին արժանապատուութիւնը, նորա սուրբ և նուիրական պաշտօնին մէջ հաստատ մնալուն, և կենացը երկարատևողութեան փափագող,

Իւր ժողովրդներէն

1877 փետր. 18 Մ՝ՆՈՒ Գոփամաճեան

յիւսկիւտար

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ինչպէս ի սկզբան բանակցութեան կյուսացուէր, Սերվիոյ հետ Բ. Դրան հաշտութեան պայմանագիրն այս շաբթու երկու կողմանէ ստորագրուեցաւ։ Սերվիոյ ազգային ժողովն ալ՝ որ յատկապէս գումարեցաւ, ընդուներ է հաշտութեան պայմանները, և Պէլկրատէն հեռագրով մայրաքաղաքս դտնուող պաշտօնակալաց հաղորդուած ըլլալով, նոքա ալ Բ. Դրան ծանուցեր են։ Հինգշաբթի երեկոյ թէ՛ Բ. Դրնէն և թէ՛ զինուորական պաշտօնատունէն հեռագրով հրաման դացեր է Սերվիա գտնուող կայսերական զօրաց հրամանատարներուն, որ 10–15 օրէն ետ քաշեն Սերվիոյ մէջ գտնուող զօրքը։ Կհաւատան, թէ Բ. Դրնէն նոր հրովարտակ մ՝ալ պիտի ղրկուի Սերվիոյ Միլան իշխանին։

Հաշտութեան պայմաններն դեռ որոշ հրատարակեալ չեն։ Այս մասին տրուած տեղեկութիւնները բաւական կտարբերին իրարմէ։ Մեք ալ քանիցս հրատարակեցինք պայմանները, իրարմէ տարբերութեամբ։ Այս անգամ Լա-Թիւրքիի գրած պայմանները կօրինակեմք, որք են.

1. – Սերվիոյ՝ պատերազմէն յառաջ ունեցած վիճակն անփոփոխ պիտի մնայ։

2. – Օսմանեան զօրքը հաշտութեան թուականէն մինչև 12 օր պիտի ելնէ Սերվիայէն։

3. – Սերվիոյ իշխանութիւնը պարտաւոր պիտի ըլլայ արդելուլ՝ Սերվիոյ մէջ ապստամբայ դուռդերու, և դաղտնի խռովայոյզ մասնախմբերու կազմութիւնը։

Կմնայ Գարատաղ։ Կյուսացուի, որ այս իշխանութեան հետ ալ բանակցութեան ու հաշտութեան դործը պիտի յաջողի, որոյ համար մանաւանդ Անգղիոյ կառավարութիւնը ամեն ջանք կընէ, և ինչպէս նախորդ թերթով գրած է-ինք՝ մինչև իսկ իւր կողմանէ 100 հաղար անդղ. ոսկի Գարատաղի տալ յանձն կառնու, որպէս զի Գարատաղ չխստանայ և ի հաշտութիւն խոնարհի, ետ կենալով ծանր պահանջումներէ։

Սակայն խնդիր է, թէ այս երկու իշխանութեանց հաշտութեամբն կվերջանա՞յ Արեւելեան խնդրոյն, և Ռուսիոյ հետ Թուրքիոյ պատերազմի բռնուելու երկիւղները կանհետի՞ն, դէմառ դէմ բանակեալ զօրքը իրենց տեղերը կդառնա՞ն։ – Աւասիկ աշխարհ այս կարեւորագոյն խնդրով զբաղած ատեն, յանկարծ Լոնտոնէն հեռագիր մը թայմզի մէկ լուրը տարածեց. այն է թէ՝ Բեդրսպուրկի մէջ կայսեր նախագահութեամբ դումարեալ արտաքոյ կարգի ժողովոյ մը մէջ՝ ուր իկնաթիէվ զօրավարն ալ ներկայ է եղեր, որոշուեր է դումարեալ զօրքը ցրուել, երբ Գարատաղ և Սերվիա հաշտուին Բ. Դրան հետ։ Թայմզի այս լրոյն վրայ Անգղիոյ խորհրդարանին մէջ տեղեկութիւն ուզուեցաւ նախարարութենէն։ Սակայն դժբաղդաբար պատասխան տրուեցաւ թէ այս մասին պաշտօնական ծանօթութիւն մը առնուած չէ։ Այսպէս, հետեւաբար կասկածելի կմնայ թայմզի լուրը, և դեռ ուրիշ կողմանէ հաստատող կամ մերժող նոր տեղեկութիւն մը դուրս ելած չէ։

Հարկ չէ ըսել, թէ այժմ ամեն ոք Ռուսիոյ վրայ դարձուցած է իւր ուշադրութիւնը, տեսնելու համար՝ թէ ի՛նչ պիտի ընէ, թէ արդարեւ որոշա՞ծ է ժամանակ տալ Բ. Դրան՝ բարեկարգութեանց դործադրութեան համար, ինչպէս կըսուի, և կամ՝ աչքն առնելով ամենայն ինչ, պիտի յարձակի՝ առանց երբէք ակնածելու եւրոպական տէրութիւններէն, որոց դրեթէ ամենքն ալ խաղաղութեան ջերմ սիրող կերեւին, և դրեթէ ամենքն ալ կուզեն սպասել Բ. Դրան ընելիք բարեկարգութեանց, և եթէ խոստումներն ապարդիւն մնան՝ այնուհետեւ միահամուռ դործել ի՛նչ որ արժան է։

Այսու ամենայնիւ, չենք կարծեր, որ Ռուսիա զինքն յանկարծ ետ քաշուիլ, առանց դոնէ վերջին շրջաբերականին պատասխանն ընդունելու, որով եղած է իմանալ՝ Արեւելեան խնդրոյն համար կառավարութեանց ունեցած վերջնական որոշումն ու դիտաւորութիւնը։ Մինչեւ ցայսօր չտեսնուեցաւ այդ շրջաբերականին պատասխանը։ Եթէ, արդարեւ ինչպէս դրուեցաւ, Գարատաղի ու Սերվիոյ հաշտութեան կնքուելէն յետոյ պատասխանել որոշած են կառավարութիւնք, աւասիկ Սերվիա հաշտուեցաւ, Գարատաղի հաշտութեան յաջողութեան ալ յոյս կայ, և հետեւաբար այդ նշանաւոր շրջաբերականին պատասխանը տրուելու, և խնդրոյն ի՛նչ վերջին դոյն առնելն իմանալու օրերը մերձ են ըստ մեզ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստափառ Սուլթանն երէկ ցերեկ Սուլթան-Պայազիտի մզկիթին մէջ աղօթեց։ Դացած ատենը զինուորական պաշտօնատունը պահ մը հանդիստ առաւ, և ի դարձին՝ թոփդափուի պալատը ելնելով՝ մինչև ժամը 11 կեդաւ։

— Գարատաղի պաշտօնակալք Բերա Բիւզանդեան պանդոկն իջած են, ուր յատկապէս տեղ վարձուած էր կառա-

վարութեան կողմանէ։ Մայրաքաղաքս հասած առենին, Բ. Դրնէն պաշտօնական մը շնորհաւորութեան համար չոգենաւը գնաց։ Երէկ մեծ Եպարքոսին հետ տեսնուեցան, ապարանքն երթալով. այսօր ալ արտաքին գործոց նախարարին հետ պիտի տեսնուին, և կկարծուի թէ բանակցութիւնը պիտի սկսի։

— Գարատաղի և Սերվիոյ խնդրոց կարգադրութենէն յետոյ, Բ. Դրնէն յատկապէս պաշտօնական մը Եւրոպա պիտի ղրկուի. բայց ի՞նչ նպատակաւ ըլլալը յայտնի չէ։

— Սերվիոյ պաշտօնականք առաջիկայ երեքշաբթի մայրաքաղաքէս կմեկնին։

— Իկնաթիէվ զօրավարն մնտերս Վիէննա, Փարիզ ու Պերլին պիտի ուղղորի, կըսէ Վիէննայէն փետր. 16 թուով քաշուած հեռագիր մը։

— Փարիզի լրագրաց գրածին նայելով՝ վեմ. Վահան էֆէնտի Փարիզ գացած առենը Նաբոլի հանդիպեր, և Միտհաթ փաշայի հետ երկար տեսակցութիւն մ'ըրեր է։

— Չորեքշաբթի օրը Փարիզէն մայրաքաղաքս դարձաւ՝ բարձրապատիւ Աբրահամ փաշա Երամեան, և Մագսուտեան վեմափայլ Սիմոն պէյի ապարանքն իջաւ։

— Պալատան քարտուղարներէն Սիւլէյման պէյ՝ որ Վիէննա գացած էր դարմանի համար, մայրաքաղաքս դարձաւ։

— Պաղտատէն ընտրեալ երեսփոխանք մայրաքաղաքս գալու համար ճամբայ ելեր են։

— Անգղիոյ կառավարութիւնը հրամայեր է, որ Միջերկրական ծովու վրայ գտնուող նաւատորմիղը Մալթա ժողովուի։ Այս անակնկալ հրամանէն կմակաբերեն ոմանք, թէ կառավարութեանց մէջ համաձայնութիւն մը գոյացած է։

— Բումանիոյ ազգային ժողովոյ մէջ պահանջուեր է տեսնել՝ Բումանիոյ չեղքութեան վերաբերեալ գրերը. սակայն նախարարք մերժեր են ներկայացունել այդ գրերը։ Հետևաբար կկարծուի, թէ Ռուսիոյ և Բումանիոյ մէջ գաղտնի դաշնադրութիւն մը հաստատուած է ի նպաստ Ռուսիոյ, և թէ՝ Բումանիոյ չեղքութեան յայտարարութիւնները կեղծ են։

— Ինչպէս կրետէի, նոյնպէս Լիբանանու քրիստոնեայք երեսփոխանական ընտրութեան մասնակցիլ չեն ուզեր, առարկելով թէ իրենք ուրիշ տեղերու ժողովուրդներէն տարբեր արտօնութիւններ ունին, և եթէ մասնակցին՝ կզրկուին նոյն արտօնութիւններէն։

— Ռուսիոյ կառավարութիւնը տարին մէկ միլիոն 120 հազար դարպոն կվճարէ դեսպանատանց համար։ Պօլսոյ դեսպանատան ծախքը ամենէն աւելի, այսինքն տարեկան 115 հազար դարպոն է, և 21 հոգի կայ, մինչդեռ Փարիզի դեսպանատան համար 84 հազար դարպոն կուտայ, և 11 պաշտօնականէն աւելի չունի։

— Կայսերական չորրորդ բանակին ընդհանուր հրամանատար Ալի Ռիզա փաշա՝ առաւօտ մը իւր անկողնոյ սենեակին մէջ ինքզինքը կախեր է, առանձինն կարդալու պատրուակաւ ընտանիքը կանխաւ դուրս հանելով։ 10 տարիէ հետէ Կարնոյ կողմերը կդտնուէր, երեւելի ընտանիքէ մ'է, և 150 հազար լիրայի չափ հարստութիւն կթողու։ Անձնասպանութեան պատճառն դեռ յայտնի եղած չէ։

— Պուքրէշ սրճարանի մը մէջ Հայ մը նստած սուրճ խմած առենը, մարդուն մէկը քովի ընկերին ցուցնելով զանի՝ ըսեր է թէ Միտհաթ փաշան է, և պնդեր է։ Ասոր վրայ ամեն մարդ սկսեր է Հայուն նայիլ։ Իսկ Հայը՝ միամտաբար դուրս ելեր է. բայց մարդոց հետաքրքրութիւնն աւելցեր, ետևէն ինկեր են, և հետզհետէ բազմութիւնը խռներ է շուրջը. խեղճը հազիւ կառք մը մտնելով տեղը գացեր է. և մարդիկն վերջապէս հասկացեր են թէ ծխավաճառ Ցակոբն է։

Ինչպէս չորեքշաբթի աւուր թերթով գրած էինք, հինգշաբթի օրը Պոլսոյ քաղաքապետութեան պաշտօնատունը ժողովուելով՝ երեսփոխանական 40 ընտրողք, մայրաքաղաքիս համար ընտրուելիք 10 երեսփոխանաց ընտրութիւնը կատարեցին։

Ընտրեալք են՝

Ելեւմտից նախարար Եուսուֆ փաշա

Ահմէտ Վէֆիզ էֆէնտի

Եէնի գափուի Մոլլախանէի Շէյխ Օսման էֆէնտի

Թարգմանչաց դիւանին անդամներէն Ահմէտ Հիլմի էֆէնտի

Փաստաբան Հասան էֆէնտի

Սերվիչէն էֆէնտի

Վասիլաքի պէյ

Ալլահվերտեան Յովհաննէս էֆէնտի

Մագսուտեան Սեպուհ էֆէնտի

Ավրամ էֆէնտի

Ընտրութեան տեղեկագիրն խմբագրուելէն ու ստորագրուելէն յետոյ՝ պետութեան ու ազգին համար բարեմաղթութիւններ եղան, և ընտրողական ժողովը ցրուեցաւ։

—Ուրախութեամբ կծանուցանեմք, թէ լրագրական վերատեսուչ անուանեցաւ Թուլչայի նախորդ կառավարիչ, վեմափայլ Մաճիտ պէյ։ Նորին վեմութիւնը ուրիշ անդամներ ալ երկար ժամանակ վարած է այս փափուկ պաշտօնը, և գոհ ըրած՝ զամենքը, իւր արդարասիրութեամբն ու աղատամտութեամբը։ Այս վերատեսչութիւնը՝ որ արտաքին գործոց նախարարութեան ենթարկեալ էր, այսուհետեւ ներքին գործոց նախարարութեան տակ պիտի դտնուի։

— Լրագրական նախորդ վերատեսուչ Պլաք պէյ՝ Շուրայի-Տէվլէթի անդամոց կարգն անցաւ։

— Այտընի կուսակալութեան Մէքթուպճի կարգեցաւ՝ Գասթամունիի նախորդ Մէքթուպճի ճէլալ պէյ։

— Նոր բացուելիք քաղաքային վարժարանին վերատեսչութիւնը Միրիլիվա Ալի Նիզամի փաշայի յանձնուեցաւ։

— Վախճանեալ Սուլթան Ապա-իւլ-Ազիզի դերդաստանին վերատեսուչ Ռիզա պէյ հրաժարեր, և նորա տեղ որոշուեր Էպրուսայի նախկին կուսակալ Համտի փաշա։

Վերջին ժամանակներս Եւրոպացի մը հետևեալ համաշխարհական վիճակագրութիւնն ըրած է։

Թէև ընդհանրապէս կկարծուի, կամ լաւ ևս՝ ընդունուած է, թէ երկրիս ամբողջ բնակչաց թիւն 1,300 միլիոն է, սակայն սա 1,279 միլիոն կհաշուէ, և կբաժնէ սա՛պէս։

360	միլիոն	Կովկասեան ցեղ
552	»	Մոնկոլեան »
190	»	Եթովպեան »
176	»	Մալայեան »
1	»	Հնդկամերիկեան ցեղ։

Երկրիս երեսը խօսուած լեզուներուն թիւն է՝ 3,642, իսկ կրօնից թիւն՝ 1,000։

Երկրիս տարեկան մեռելոց թիւն է 33,333,533 որով ամեն օր 91,554, ամեն ժամ 3,780, ամեն վայրկեան 62 և ամեն մանրերկրորդ 1 մարդ կմեռնի. ուրեմն մեր սրտին իւրաքանչիւր բաբախումը մէկմէկ մարդկային արարածի մահուան աղետալի գոյժն կազդարարէ։

Մարդկային կենաց միջին թիւն է 33 տարի։

Ժողովրդոց մէկ քառորդը 7 տարու կամ 7 տարուընէ առաջ կմեռնի. կէսն 17 տարու կամ 17 տարուընէ առաջ կը մեռնի. 100,000 մարդոց մին միայն 100 տարին կհասնի, 500 մարդոց մին միայն 90 տարուան կըլլայ, իսկ 100 մարդոց մին միայն 60 տարի կապրի։

Երկրիս ամբողջ արու բնակչաց մէկ ութերորդն զինուորներէ կբաղկանայ։

1000ին 43ը՝ կրօնաւոր և հրապարակախօս, 30ը՝ երկրագործ, 33ը՝ գործաւոր, 32ը՝ զինուոր կամ զինուորական պաշտօնեայ, 29ը՝ փաստաբան կամ երկրաչափ, և 24ը՝ բժիշկ են։

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐՈՒ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Երկասիրեց Մ. Յ. Աղապալեան

Այս ամենակարևոր գիտութեան սկզբունքները ժողովրդեան ամէն կարգերուն մէջ տարածող և միանգամայն ազգային վարժարանաց նախնական դասերու յարմար դասագրքի մը պակասութիւնը ի վաղուց անտի զգալի եղած էր։ Ահա այս պակասը լեցուց այս անգամ մեծ. Մկրտիչ էֆ. Աղապալեան երկասիրելով և հրատարակելով սոյն կարևոր մատենիկը որ վերոյիշեալ կրկին նպատակներուն խիստ լաւ կը ծառայէ։

190 երեսէ բաղկացեալ և 38 փորագրեալ դեղեցիկ պատկերներով զարդարուած է։

Կը գտնուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլեր ճատտէսի թիւ 2. Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քովի։

Գին 1 ֆրանք։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Փետրվար 18

Քոնսոլիտէ			13– 9
Սոսիէթէ ժէնէրալի բաժինք	Անգ.	լիր.	5– 5
Քրէտի » »	Օսմ.	»	2–
Երկաթուղեաց՝ »		ֆր.	55,50
Թրամուէյ	Օսմ.	լիր.	1–50
1863ի փոխառութիւն		ֆր.	75–
1865ի »		»	76
1869ի »		»	64
1872ի »			22–

ԴՐԱՄՔ, Օսմ. լիրան 100 էն

Մէճիտիյէ	105– 8	Ռուսիոյ բօղ	90–10
Մէթալիք	112–50	Գաղղ. լիրա	88–18
Պղինձ	157–	Անգղ. »	110–30
Թղթադրամ	162–	Գրիմից	51–20

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տէրը Սատանէթ ըէժի իտարէսինին պիտայէթը թէէսիսինտէն պէրու, ասաքիրի շահանէ իչուն մուգթադի տիւխան ֆիի մալիւմ իլէ թախսիս օլունան մէվգիլէրտէ վէ սուրէթը մազսուրատտէ ֆիրուխթ իթտիրիլմէքտէ օլսըղը հալտէ, իտարէի մեզքիւրե պա իրատէի սէնկյէ սալը հալ չէհրը շուպաթը իսթիտասընտան իթիպարէն լաղվ իլէ, թաշրալէրտէ օլսըղը կիպի՛ ֆաղրիդալէր քիւշատ օլընմըշ, վէ շիմտի ասաքիրի շահանէ իչիւն շէհրի եէտի պին գըյէտէն օն, օն պէշ պին գըյէյէ գատար իճապ իտէն թիւթիւնին թադտիր վէ թային օլունաճադ ֆիյաթի իլէ ֆաղրիդաճիլէրտէն թալիպ օլանլէր մարիֆէթի իլէ սաթտըրըլմասը լազըմ կէլմիշ օլմաղլէ, մաթլուպէ միւվաֆըգ սուրէթտէ վէ ֆիյաթտէ ասաքիրի շահանէ իչուն տիւխան վիրիլմէք, վէ իանէթէն պաղը մահալ համիյէթ մէնտանը թարաֆլէրինտէն իթա օլընմըշ օլան եափրագ տիւխանը իւճրէթլէ գըյտըրմագ իւզրէ, թալիպ օլանլէրլէ ագտը մուգավէլէ օլունաճաղընտան՝ իսթէք իտէն ֆաղրիդա սահիպլէրինին միւղաքէրէտէ պուլունմագ, վէ գարարը գաթիսի շուպաթը բումինին եէկիրմի եէտինճի կիւնիւ իթա օլունմագ իւզրէ իշ պու շուպաթըն օն եէտինճի փէնշէնպիհ կիւնիւնտէն իթիպարէն Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի, վէ եափօտ գանղը նէվ թիւթիւնի գա՛չ ղուրուշ ֆիյաթլէ վիրէպիլէճէքլէրինի պա վարագա պէյան իլէ, նումունէլէրինի իրսալ իյլէմէլէրի։

Պապը Սէրասքէրի

13 Շուպաթ 1877

—

Ասաքիրի շահանէ էլպիսէ անպարը մէվճուտընտան գաթ օլունարագ պէհէր հաֆթա ալթը պին ատէտտէն սէքիզ պին ատէտէ գատար իմալ իթտիրիլէճէք օլան մա պաշլըգ նէվրէսմ եաղմուրլըղըն իւճրէթի իմալիյէսի, մագպուզ սէնէտլերի վիւրուտինտէ, եիմիրմիլիք գայիմէ եիկիրմի ղուրուշա օլարագ պէր վէճհը վէշին նիզամիյէ խաղինէսինտէն իթա օլընմագ, վէ գօնթրաթօ միւտտէթինին Տարը շուրաճա ֆէսխ օլունճայա գատար հիւքմի օլմագ վէ թէէմինաթը գավիյէ վիրիլմէք շարթը ըլա, իքի արշըն էնինտէ օլան ապատան իմալ իթտիրիլուր իսկ՝ պէհէրինին իւճրէթի իմալիյէսի իշ ղուրուշ եիկիրմի իքի փարա, վէ իքի արշըն էնինտէն նօգսան օլան ապատէն իմալ իթտիրիլուր իսկ՝ պէշ ղուրուշ ռէօրթ պըչըգ փարայա օլարագ թալիպլի էօհտէսինտէ օլուպ, շուպաթը բումինին օն տօգուզունճը ճումաա իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն, օլ վէճհ իլէ իմալինէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մեզքիւրտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

Պապը Սէրասքէրի

13 շուպաթ 1877։

—

Քափանը տաքիք վէ Քասըմ փաշա վէ Թիւֆէնկհանէ տէյիրմէնլէրինտէ մէվճուտ օլուպ ֆիրուխթ օլունաճագ օլան իւզ էլլի պին քըյէ քէվէք մեզքիւրտէկիրմէնլէրտէն օն կիւն զարֆընտա էսմանը եիւզիւք դայիմէ եիւզ ղրուշա օլարագ վէշինէն վիրիլուպ ալսզ գէլընմագ շարթը իլէ պէհէր գըյէսի օն եէտի փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ շուպաթը բումինին օն տօգուզունճը ճիւմաա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէրէք ֆիրուխթ օլունաճաղընտան՝ իշթիրա իթմէկէ թալիպ օլանլարը եէվմը մեզքիւրտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

Պապը Սէրասքէրի

1877 շուպաթ 15

—

Եաշ թուզլու Բումէլի կէօնիւ, ատէտ պին, պէհէր գըյէսի սէքիզ ղուրուշ, թարիխի գօնթրաթօտա հէման թէսլիմ գելընմագ իւզէրէ օլսըղը։

Տէօրթ պին ատէտտէն պէշ պին ատէտէ գատար թուզլու գուրու Անատօլու կէօնիւ, պէհէր գըյէսի օն իքի պըչըգ ղրուշ։ Թարիխի գօնթրաթօտան պէտ իլէ նիհայէթ իքի մահ նիհայէթինէ գատար արդասը ալընմագ իւզէրէ օլսըղը։

Փալամուտ, գանթար պին իւչ եիւզ, պէհէր գանթարը եիւզ օն ղրուշ։ Թարիխի գօնթրաթօտան իթիպարէն էլլի պիր կիւն միւրուրինտէ թէսլիմ գելընմագ իւզէրէ օլսըղը։

Պէյքօզ տէպպաղխանէսի իչիւն մուպայեասընա լուզում կէօրիւնէն պալատէ մուրագդամ իւչ գալէմ կէօն վէ սայիրէնին պահալարը իւչէ պիթթագսիմ՝ պիր թագսիթի հինի թէսլիմինտէ, վէ իքի թագսիթի տախի օթուզ պիրէր կիւն միւրուրինտէ սիմ մէճիտիյէ եէկիրմի ղրուշա վէ սիմ մէճիտիյէ վերիմէտիյի հալտէ փիացա ֆիյաթըյըլա պիլէհսապ ֆարգըյըլա պէրապէր գայիմէ օլարագ տէպպաղխանէտէն վերիմէք շարթըյըլա ֆիյաթը մուրագդամէլէրի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ՝ շուպաթը բումինին եէկիրմի պիրինճի փաղար երթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարը եէվմի մեզքինրտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

Պապը Սէրասքէրի

17 շուպաթ 1877

—

Պօլիս, կամրջին գլուխը, Վալիտէ-Սուլթանի նորաշէն խանութներէն թիւ 4, Մատթէոսեանց խանութը, տաճկերէն, հայերէն և դաղղիերէն ամեն տեսակ հին և նոր հրատարակեալ գրքեր, դպրոցական և այլն, կդտնուին գոհացուցիչ գնով։

ԱՌ ԱՐԵԳԱԿՆ

Պ. Վ. Ծանոցի տուցը յանձնարարուի բիւնցներ ալ կրնդունի դուռ ոգեկ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂԱՏՈՐԾԱԿԱՆ

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԴՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԴԵՂՕՐԷԻՑ
Վ. ԾԱՆՆԻ
Բերա Մեծ փողոց Ադամամի թիւ 77
Եւ
Կ. Պօլիս Կամուրջի հրապարակը թիւ 1—2

Եւրոպիոյ առաջին գործարանաց հետ յարաբերութեամբ կապուած, և իւր դեղորէից ընտրութեամբն և գնոց չափաւորութեամբ հրաշակուած։

Միակ մթերանոց՝ անուանի Հ. Նէսթլէ քիմագէտին շինած Ֆն լաթրէն, որոքիրիկ աբի տղայոց, տկար կազմ ունեցող և հիւանդութենէ ապաքինելոց միակ սննդարար ուտելիքէն համայն Եւրոպիոյ մէջ ընդունուած և ամեն գլխաւոր բժշկաց հաւանութիւնն ստացած։

Հոն կը գտնուի նաև.

Քոտֆա (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ համբաւ ունի Եւրոպիոյ մէջ և շատ կը փնտրուի։

Սէ-լֆոր գը Քինին, զուտ և մաքուր, Բէլթիէ, Տիւպօսք, Ժօպսթ և Էվանս Լէղէ ճարտար քիմիագէտներէն պատրաստուած։

Զկան ի՞ղ, զուտ, Քրիսթիանայի Բէթէր Մէլէրի գործարանէն ելած։

Եղերդէ (հինտիպա) խառնուած, Լուսվիկսպուրկի Հ. Ֆրանք գործարանէն ելած ստամոքսի ուժ տուող և ախորժակ բացող՝, որ հասարակ խահուէի հետ խառնելով՝ գինը մեծապէս կիջեցնէ՝ առանց համն ու հոտը փոխելու։

Աբսոլիսպական սաթոյց ամեն ժամու մէջ։

Տէ-ժէնէ Ջ-ը, մաղերու անվրիպելի ներկ։

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Սրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբը սրտախառնութիւն, կուծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կազեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կդգենու։

ONGUENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վերք բուժելու մասին ունեցած պալատական յատկութեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վերքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վերքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլաւանան. օգտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի բարտխման, մանաւանդ օդացաւ (եէլ) ըսուած հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ի՛նչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմադրաւէ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահէք-գափու Թաշ խանի կողմերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը ծախուի։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տոքթոր Հոլլօուէ ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533։

ՊԱՏՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ

1.—Փունջը ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի։

2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ գաւառաց համար։

3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի։

4.—Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ։

5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով։

6.—Ծանուցման տողը 3 ղրուշ է մէկ անգամի համար։ Աւելի ածան կըլլայ աւելի անգամներու համար։

7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան, Կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ Թալիլ խան միջին յարկ թիւ 19։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Բիզա փաշա խան թիւ 3